DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.51552>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 28-05-2021

Kabul Tarihi: 21-10-2021

On-line Yayın: 31-10-2021

Article Type: Research article

Submitted: 28-05-2021

Accepted: 21-10-2021

Published Online: 31-10-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Erdal, B. B. & Erkan, A. (2021). Modern Resim Sanatında Judith Betimlemeleri. *Journal of History School*, 54, 3569-3587.

MODERN RESİM SANATINDA JUDİTH BETİMLEMELERİ¹

Burcu Burçak ERDAL² & Aziz ERKAN³

Öz

Judith efsanesi, Eski Ahit ve Yeni Ahit arasında yazılmış 14 kitaptan biri olan “The Book of Judith” kitabında bahsedilmektedir. Resim sanatında Judith'in ilk tanınabilir tasvirleri, Napoli’de beşinci yüzyıl fresklerinde bulunmuş, bu tarihten günümüze çok zengin anlatımlara dönüştürülmüştür. Judith, kurtarıcı, güzel ahlak ve iffet timsali olarak tasvir edildiği gibi, büyük bir kılıç ile bütünleştirip, kahramanlığın, erdemliğin ve cesaretin alegorik bir anlatımı olarak, erkek egemenliğinin karşısına konmuş güçlü dişil bir kahraman olarak da betimlemiştir. Ayrıca Judith, cinsel bir kimliğe büründürülmüş, baştan çıkarıcı “femme fatale” alegorileri olarak da betimlendiği görülmüştür. Bu çalışmada, Judith efsanesinin, modernizmle birlikte, geleneksel anlatım biçimlerinden ve mesajlarından nasıl uzaklaştığı ve değiştiği, sanatçıların eserleri üzerinden örneklerle anlatılmıştır. Görülmüştür ki, yirminci yüzyılda Judith efsanesi, kadın bedenine yüklenen farklı anlam ve yeni yaklaşımlarla ele alınmış, modernizmin “özgün” anlatım biçimleriyle betimlenmiştir. Judith tasvirlerinin, kanlı cinayetten erotizme pek çok sahneyi barındırdığı; konunun doğruluğundan daha çok heyecan, coşku ve merak uyandıran sahnelerle dönüştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Judith, Modernizm, Femme Fatale, Gustave Klimt, Andrea Masson, Louis Corinth.

¹ Makale yazımı yazar etki oranı: 1.yazar: %50, 2. yazar: %50.

²Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, burcakerdal@sinop.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2492-3988

³Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, azizerkan@sinop.edu.tr, Orcid: 0000-0002-4436-5197

Judith Descriptions in Modern Painting Art

Abstract

The legend of Judith, “The Book of Judith”, one of the 14 books written between the Old Testament and the New Testament, is mentioned in her book. The first recognizable depictions of Judith in the art of painting were found in the fifth century frescoes in Naples and have been transformed into rich expressions from this date to the present. Judith is depicted as the savior, the epitome of good morality and chastity, as well as a powerful feminine hero, who is combined with a great sword, and as an allegorical expression of heroism, virtue, and courage, opposed to male domination. In addition, Judith has been seen in a sexual identity, depicted as seductive allegories of “femme fatale”. In this study, the Judith legend, along with modernism, has distanced and changed from traditional expression styles and messages, with examples through the works of the artists. It has been seen that, in the twentieth century, the legend of Judith has been handled with different meanings and new approaches ascribed to the female body, and has been described with the “original” expressions of modernism. Judith depictions include many scenes from bloody murder to eroticism; it was seen that the subject turned into scenes that arouse excitement, enthusiasm and curiosity rather than the accuracy of the subject.

Keywords: Judith, Modernism, Femme Fatale, Gustave Klimt, Anrea Massa, Louis Corinth

GİRİŞ

Judith efsanesi “Bethulia” olarak bilinen bir şehirde geçmektedir. Jewish Ansiklopedisine göre bu şehrin nerede olduğu bilinmemekle birlikte Kudüs yakınlarında bir yer olduğu düşünülmektedir. Bir başka iddia ise, Bethulia ismi gerçekte olmayıp alegorik bir isim olduğudur. “Beth-el”, Tanrının evi anlamına geldiğinden bu şehir isminin alegorik olduğu söylenmektedir. Yine buna benzer Betulah ve Jah isimlerinden türemiş, alegorik bir yerleşim olduğu da belirtilmektedir.

Judith Kitabı’nda bahsedildiği gibi Nabuchadnezzar, kendisine direnen İsrail halkına öfkelenir; onları yok etmesi için kumandanlarından Holofernes’i görevlendirir. Holofernes’in ordularına dayanamayan uluslar, Holofernes’e teslim olurlar ve barış için yalvarırlar. Ancak İsraililer teslim olup barış istemek yerine, kurtulmak için Tanrıya dua ederler. Bethulia şehri özellikle savunmasız olduğundan şehir halkı umutsuzdur. Holofernes, kendisine direnen İsraililere öfkelenir. İsrail’in lideri olan Achior, İsrail halkının Tanrıya karşı günah işlemediği sürece yenilmeyeceğini söyler ve Holofernes’in teslim olma teklifini kabul etmez. Holofernes, şehirle savaşa girmeyi emretse de komutanlarından Adomites, savaşmak yerine şehrin su kaynaklarını kontrol altında tutarak şehri

kuşatmayı önerir. Su kaynakları şehrin duvarlarının dışında kaldığından şehir halkının bir aydan fazla dayanamayacağını söyler. Açlık ve susuzlukla karşı karşıya kalan Bethulia halkı, kuşatmaya ancak otuz beş gün dayanır ve teslim olmaya razı olur. Fakat şehrin yöneticisi olan Uziah, şehir halkını beş gün daha direnmeye ikna eder; çünkü kırk gün dayanırlarsa Tanrının onlara yardım edeceğini söyler.

Kırkinci günün bitiminde dindar, zengin ve cömert olduğu kadar güzelliği ve bilgeliğiyle tanınan Judith, halkına bir teklifte bulunur. Tanrının kurtuluş elçisi olacağını söyleyerek, hizmetçisi Abra ile birlikte yanlarına yiyecek ve şarap alarak, Bethulia'dan ayrılır. Asur kampına giden Judith, askerlere yakalanır ancak kendisini Holofernes'e götürmelerini söyler. Holofernes'in huzuruna götürülen Judith, ona Tanrı'nın Bethulia halkını cezalandırmak üzere olduğunu, yiyeceklerinin ve sularının kalmadığını hatta Tanrıya adanmış kutsal gıdaları tüketerek günah işlediklerini ve bu günaha ortak olmak istemediğinden Asurluların yanında gelmeye karar verdiğini söyler. Judith'in güzelliğinden ve verdiği bilgilerden memnun olan Holofernes, Judith'in üzerindeki asker kontrolünü kaldırır ve saldırıyı ertelemeye karar verir. Judith, üç gün üç gece kampda kalır ve sadece geceleri dua etmesi için kampın dışına çıkmasına izin verilir. Dördüncü gün Holofernes, Judith'in onuruna bir ziyafet verir. Judith, hizmetkârı tarafından hazırlanan mütevazı miktarda yiyecek ve şarap tüketirken Holofernes, her zamankinden daha fazla şarap içer. Ziyafete gelenler ve görevliler çadırı terk ettiğinde, Holofernes, sarhoş bir şekilde sersemleyerek yüzüstü yatağına uzanır. Eylemini yerine getirme gücü için dua eden Judith, Holofernes'in kılıcını alır ve onu saçından tutarak boynunu iki kılıç darbesiyle keser. Kafasını yemek torbasına koyarak, görünüşte her zamanki gibi dua etmek için hizmetçisiyle dışarı çıkar ve böylece Bethulia'ya geri dönerler. Holofernes'in başı, Bethulia'nın duvarlarından gösterildiğinde dehşete düşen Asur askerleri, şaşkınlık içinde kaçarak (Ziolkowski, 2009, s. 314).

Yukarıda anlatılan Judith efsanesi, Eski Ahit ve Yeni Ahit arasında yazılmış 14 kitaptan biridir. Eski ahit döneminin kitapları olan bu “apokrif” metinleri, Hristiyan din adamları hiçbir zaman kutsal saymamış ve ibadethanelerine sokmamışlardır. Yahudiler arasında Judith Kitabı, Kutsal Yazılar'ın kenarına kasıtlı bir şekilde eklenmiş, uydurma metinler olarak kabul edilmiştir (Ciletti ve Lähnemann, 2010, s. 44). Hz. İsa ve havarileri, apokrif metinler hakkında bilgi sahibi oldukları halde, bu metinlerden bir kez olsun alıntı ya da aktarma yapmamışlardır.

Modern Sanat Öncesi Judith Betimlemeleri

Judith'in ilk tanınabilir Hristiyan görüntüleri, Napoli'de beşinci yüzyıl fresklerinde ve Roma'da Santa Maria Antiqua'nın sekizinci yüzyıl fresklerinde bulunmuş olup, sahneler el yazması metinlerden beslenmiştir (Jackson, 2015, s. 21). On beşinci yüzyıl el yazmalarında ise minyatür üslubuyla neredeyse her sahnesi betimlenmiştir. Judith Kitabı'nın "kanonik" olduğunu kabul eden görüş çerçevesinde yapılan bu tasvirlerde Judith, kutsal kadınlar gibi kabul görerek (Görsel 1), cinsellikten ve şiddetten uzak bir şekilde kilisede dua eden bir bakire ya da şeytanı ayaklar altına alan bir azize olarak tasvir edilmiştir. Aynı şekilde Rönesans resim sanatında da kapalı giysiler içerisindeki Judith, Holofernes'e uzak mesafede durarak onun muhtemel çıplak bedenine bakmamış olarak gösterilmiştir. Bununla beraber bakış ve hareketleri ile sahneye gizem katan hatta Tanrıyı arayan gözlerle bakan ve dua eden Judith betimlemelerine de rastlanmıştır. Meryem betimlemelerinde kullanılan beyaz, mavi ve kırmızı renkler Judith'in üzerinde de gösterilmiştir. Judith'in, Holofernes'i öldürme anında hiç kan lekesi olmamış tertemiz giysiler içerisinde gösterilmesi de onu kutsallaştıran bir başka ince ayrıntıdır.

Görsel 1. Judith, Bethuliah halkına Holofernes'in kesik başını gösteriyor, el yazması kitap görseli, 1430

Judith Kitabı'nı apokrif olarak gören sanatçılar, konuyu tarihsel bir olayın penceresinden ele alıp çok zengin anlatımlara dönüştürerek "erotizm ve şiddet" olgularına yönelmişlerdir. Bu durum Judith efsanesini fantastik öykülere dönüştürerek ilginç ve birbirinden farklı eserlerin doğmasına sebep olmuştur. Judith tasvirinin çıplaklığı, tarihsel bir olayın tasvirden öteye geçerek resme farklı anlamlar katmıştır. Tensel, cinsel hatta erotizmin sınırlarını zorlayan bu çıplak

judith imgeleri, bir yandan Judith Kitabının apokrif olduğuna, diğer yandan da erotizm ve şiddet bağlantısı ile olay gecesinin ahlaki olgusuna odaklanmıştır. Elinde büyük bir kılıç ile savaşçı bir kadın tasvirine dönüşerek Judith, erkek kahraman egemenliğinin karşısına konmuş, güçlü dişil bir kahraman olarak gösterilmiştir (Stocker, 1998). Her dönemin kendi estetik anlayışı içerisinde ele alınan Judith tasvirleri, çoğu kez salt estetik bir haz yaratmak amacıyla betimlenmiştir. Bu tasvirlerde efsanenin önemli elemanlarına çok az yer verilmiş, hatta bazen hiç gösterilmemiştir. Örneğin efsanenin önemli elemanları olan çadır ve içindeki eşyalar zor fark edilecek şekilde resim yüzeyine eklenmiş ya da karanlıkta bırakılmıştır. Aynı yaklaşım Judith'in hizmetçi Abra için de geçerli olmuştur. Abra, efsanenin önemli bir figürü olmasına rağmen, sürekli renk ve biçim değiştirmiş; bazen genç ve güzel, bazen de yaşlı ve çirkin olarak tasvir edilmiştir. Aynı şekilde Abra'nın resim düzlemindeki yeri de çok farklıydı ve bazı sanatçılar onu, Judith'le aynı önemde gösterirken bazıları çok az yer verdi; hatta hiç göstermeyenler bile oldu. Efsanenin en değişken elemanı olan Abra'yı, cinayete ortak edenler olduğu gibi, onu sadece torba açarken gösterenler de çoğunluktaydı.

Judith efsanesinin betimlenmesinde sanatçıların üzerinde durdukları en önemli şey Judith'in güzelliği ile birlikte görkemli elbiseleri ve takıları olmuş, kılıç motifi ise Judith figürünü tanımlayıcı en önemli unsur haline gelmişti (Brine, 2010 s. 3). Sanatçılar bu güzel kadının karşısına koydukları çirkin kesik bir başla, güzel-çirkin tezatlığına vurgu yapmışlardır. Ayrıca Judith'in kahramanlığı ve cesareti de her zaman öne çıkarılmış, Roma askerlerini hatırlatan duruşu, ideal vücut ölçüleri, kendinden emin tavırları ve güçlü kolları onun kahramanlığının bir göstergesi olmuştur.

Judith'in dindar yanı tasvirlerde doğrudan gösterilmese de erdemliğin alegorik bir anlatımı olarak çoğu kez vurgulanmıştır. Judith'in, Holofernes'in başını kesmesi Tanrının yardımı ile olduğunun vurgusunu yapan kitaba göre Judith, Tanrıya dua ederek görevini başarması için güç istemiş ve bu güçle Holofernes'in başını kesmişti. Judith, bir nevi zalim Holofernes'in kaderini belirleyen Tanrının eli olmuş, böylece erdemli Judith, kötülüğün üstesinden gelmişti. Bu düşünce, ince siyasi bir mesajı da içermekteydi; iktidarın kontrolsüz gücüne hatta zulmüne bir gönderme yaptı. Belki de bu ince mesaj, konunun çok uzun süre ele alınmasının önemli nedenlerinden biri oldu. Judith efsanesi, erdemliğin zaferi olarak gösterilse de zaman zaman kin ve nefret gibi duygularıyla da betimlendi. Ancak bu tür sahneler doğallığı ön plana çıkarsa da verdiği mesaj bakımından anlam kaymasına neden oldu. Sanatçılar bu duyguları zaman zaman kendi ruhsal yapılarıyla birleştirerek, düşsel bir sahne yaratma çabasına da girdiler. Hatta Judith'in Holofernes'in başını keserken girdiği ikili

mücadeleyi gösteren sanatçılar oldu. Bu düşsel şiddet sahneleri, olayı daha da dramatikleştirerek devinimi artırdı. Böylece sanatçılar, statik bir kadın bedeni üzerinden konuyu betimlemek ya da yapay bir sahne yerine, heyecan ve coşku veren dinamik doğal görüntülere yer verdiler.

Baroktan sonra, Judith betimlemelerinde belirgin bir azalma görülse de on dokuzuncu yüzyılın başlarından itibaren Romantizm, Judith efsanesine yeni bir yaklaşım getirdi. Bilgiden daha çok hayal gücüyle oluşturulan bu sahnelerde, insan bedeninin güzelliği ve erotizmi daha da ön plana çıkmıştır. Tarihsel konulu resimlerin önem kaybettiği on dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren Judith efsanesi de kaybolmaya yüz tutsada, zaman zaman bazı sanatçıların düşsel fantazyaları olarak hatırlanmıştır.

Modern Sanatta Judith Betimlemeleri

Resim sanatının değişiminde on dokuzuncu yüzyılın en büyük söylemi olan Modernizmin payı büyük oldu. Sanatçılar, modası geçmiş veya eskimiş olarak gördükleri geleneksel sanat biçimlerinden ayrılarak “yeni ve farklı” olma yolunu seçmeleri, karmaşık olmayan ve boyun eğmeyen bir dil yaratabilmek içindi. Gerçekten de modernizm, değişimle gelen ilerlemeye yeni bir estetik değer getirdi: Bu estetik değer, sanatın, edebiyatın, toplumsal yapının ve ekonominin neredeyse anında geçersizleşen geleneksel biçimlerini reddetti (Fineberg, 2014, s.16).

Tarih boyunca Judith betimlemeleri erdemlik, iffet, tevazu ve dindarlıkla sınırlı olmadı. Cesaret ve adalet ile ilişkilendirildi. Aynı zamanda bilgelik, yüce gönüllülük ve belagat gibi özellikleri kişileştirdi. On dokuzuncu yüzyıldan itibaren çeşitli politik ve sivil arenalara karşı mücadelelerde ve aynı zamanda farklı fenomenlerde tezahür eden toplumsal cinsiyet söyleminde yer aldı. Kısaca Judith efsanesi, zengin dinsel ve seküler (dünyevi) 'Querelle des Femmes' (kadın kavgası) uygulamalar da kendini gösterdi. Judith'i kavramsal olarak güçlü klasik kadınlarla eşleştirme geleneği, modern sanatçılar tarafından hem açık hem de imalı yollarla görsel olarak güncellendi (Ciletti ve Lähnemann, 2010, s. 46). Yine bu yüzyılda Avrupa'da, femme fatale imgeleri, kültürünün en tanınmış ikonları haline gelerek erotizm ve şiddetin en temel bileşimi olarak tanımlandı. Sanatçılar, özellikle sembolist ressamlar, ilham almak için klasik ve Yahudi-Hristiyan modellerden yararlandı. Bu figürlerin modernliği, kültürel-tarihsel temellere dayanıyordu ve on dokuzuncu yüzyılın ortalarında, Judith hakkındaki bilgiler popüler referanslar haline geldi (Jackson, 2015, s.52). Judith Kitabı, farklı kültürler tarafından çevrildikçe ve hikâye yeni türlerde yeniden anlatıldıkça, hikâyesinin yeni yönleri görünür hale geldi. Resim, fresk, heykel, roman, oyun,

opera, masal, dua, siyasi broşür gibi geniş bir yelpazede ele alındı (Brine, 2010, s. 21).

Brezilyalı sanatçı Pedro Americo (1843-1905), uzun bir süre çalışmalarını Floransa’da sürdürmüş olsada, aldığı eğitim onu, neoklasik-romantik karışımı bir anlayışa götürmüştür. Empresyonizmin en olgun dönemine tanıklık etse de, sanat anlayışını değiştirmemiştir. 1880 yılında neoklasik-romantik karışımı bir anlayışla betimlediği Judith tasviri (Görsel 2), olay gecesine gönderme yapan kıyafetinin ihtişamı ile ellerini yukarı kaldırmış, Tanrıya “Görevimi yerine getirmemde bana güç ve cesaret verdiğiniz için teşekkür ederim” der gibi durmaktadır (Liewwlllyn, 2010 s. 225). Pedro’nun Judith tasviri, bu zamana kadar yapılmış tasvirlerinden belki de en dindarıdır; elinde kılıç olmayan Judith, kurtarıcı olmanın kibrinden ve gururundan uzaklaşmıştır. Bu büyük zaferi tanrının ona verdiği güç ve cesarete atfeden Judith, tertemiz giysiler içerisinde; beyaz elbisesi günahsızlığa ve saflığa göndermedir. Sahnenin yarattığı duygusallığı olumsuz etkileyecek şeyler sahneden uzak tutulmuştur, kılıç ve kesik baş sahnenin en altında Judith’in ayaklarının iki yanında belli olmayacak şekilde gösterilmiştir.

Görsel 2. Pedro Americo, Judith, 229 x 142 cm, 1880

Pedro, Judith efsanesini yeni bir sanatsal üslupla ele almadı: Neredeyse görmeye alışkın olduğumuz bir anlatım diliydi; anlaşılması kolay ve mesaj açıktı. Onun göstermek istediği şey, erdemli bir kadının “kurtarıcı” rolü idi ve bu rol ona tanrı tarafından verilmişti. Aslında Pedro, Judith tasvirini orta çağ geleneğinin bakış açısından ele alarak, on dokuzuncu yüzyılın bakış açısıyla güncellemiştir. Ayrıca natüralist bir yaklaşımla ve farklı bir kompozisyonla ele aldığı Judith imgesi, batı kültürünün femme fatale imgelerine de karşı bir duruştur.

Lovis Corinth'in (1858-1925), 1910 tarihli “Judith'in Dönüşü” adlı eseri, Martin Luther'in çevirisini yaptığı Judith Kitabı'nın, 1910'da Berlin'de yayınlanan resimli 22 renkli litografiden biridir (Görsel 3). Corinth'in bu eseri, geleneksel betimleme anlayışından çok uzak olduğu gibi, ender rastlanan bir sahneyi ele alması bakımından da farklıdır. Rönesans'tan bu yana Judith efsanesi, iki önemli sahne ile betimlenmişti; bunlardan ilki Judith'in Holofernes'i öldürdüğü an, ikincisi ise (genellikle resmedilen) Judith'in Holofernes'in kopmuş başını elinde tutma sahnesiydi. Bu sahneler şiddet, korku, heyecan ve skandal sahneleriydi; en yoğun ve çok çeşitli duygulara neden oluyordu (Schmitz, 2015, s.181). Oysa Corinth, Judith'i Bethullia döndüğü ve halkına Holofernes'in kesik başını gösterdiği sahneyi seçmiştir. Judith, bir eliyle kırmızı bir örtüyü kaldırırken, diğer eliyle de Holofernes'in kesik başını göstermektedir. Corinth, Judith'in kanlı mücadelesiyle kazanılan özgürlüğün, coşkulu bir şekilde kutlanmasına odaklanmıştır (Llewellyn, 2010, s. 215). Corinth, dışavurumcu bir anlatımla betimlediği bu eserinde, dramatik gerilimi arttıran canlı renklerle ve yoğun duygusal yaklaşımla, romantikleştirilmiş teatral bir sahne yaratmıştır. Aynı zamanda Judith imgesi, yirminci yüzyılın başlarında Almanya'da kadın kahramanlığının bir alegorisi olarak popüler olmuştu. Corinth, Judith'in bu popülerliğini feminen bir bakış açısıyla ele alarak, egemen erkek gücüne karşı kadının zaferini göstermiştir.

Özgürce kullanılan renk ve çizgi ve dokuların soyutlamaya varan kuralısızca kullanımı geçmişin sanat değerlerin reddi anlamına geliyordu. Bu ifade biçimi Modernizmin öne çıkan görüntüsüydu ve sürekli “yeni” ya da “farklı” olma dayatması sanatçıları yeni bir şeyler yapmaya zorladı ve özellikle de yapıtlarına yüklenen ezber açıklamalardan kurtulmak istiyorlardı (Lynton 2004 s. 238). Bu yapay zorlamalar, deneysel bir yaklaşımın önünü açarak, malzeme çeşitliliği ve farklı teknikler kullanımını getirdi. Portreye de yansıyan “yeni olma” dayatması ya da özgürlüğü portrenin gelecekteki değişiminin ipuçlarını da verdi. Ancak dışavurum portrelerde izleyiciyi rahatsız eden şey doğanın (modelin) çarpıtılmasından çok, güzellikten uzaklaşılmasıydı. Sanatçılar için yaşamın yalnızca güzel yanları yoktu; bu nedenle sanatta uyum ve güzellikte

diretmenin dürüst bir yaklaşım olmadığına inanıyorlardı (Gombrich, 2011 s. 564). Modern sanatçıların kabul etmediği güzellik anlayışı, Rönesans'tan bu yana gelen kuralcı ve kalıpcı güzellik anlayışına karşı oldu. Aslında “güzel” kavramının tanımı yeniden belirleniyordu.

Görsel 3. Lovis Corinth, “Judith’in Dönüşü”, Litografi, 56x37 cm, 1910

Modernist bakış açısıyla sembolik yaklaşımlar sergileyen Gustav Klimt (1862-1918), orta çağdan beri Judith’in alegorik anlatımını 20. yüzyıla taşıyarak popüler kalmasını sağladı (Görsel 4). Klimt, Judith efsanesinin “anlatısal” ya da “belgesel” yanından tamamen uzaklaşarak mitolojik bir öykünün kahramanı olan Judith’i “referans” olarak kullanarak düşsel bir Judith alegorisi ortaya koydu. Judith’in çıplak bedeni ve kesik bir baş, alegorik olarak olayı hatırlatmaya yeterli oldu. Judith’in boynunu altın gerdanlıkla kapatarak tören gecesi taktığı muhteşem takılara gönderme yaptı. Çıplak bedenin sol tarafı işlemeli transparan bir örtü ile kapatılırken sağ tarafı tamamen açıktır. Holofernes’in başı resmin sağ alt köşesinde fark edilmektedir. Resmin alt kısmındaki stilize altın bant giysisinde süslemeli bir etek gibi görünüyor. Judith üzerinden çağdaş alegorik bir tasvir sunan Klimt, onu Viyana halkının güzelliği olarak betimlemişti ancak Judith’in duygusallığı ve cinsel haz ifadesi Viyana halkını rahatsız etmişti (Werner, 1964, s. 606). Viyanalılar bu altın işlemelerle bezenmiş “femme fatale” gibi görünen Judith eserini görmeye gelmediler. Çünkü Klimt’in Judith’i, erotizmin sınırlarını zorluyordu ve sanat tarihinde Judith, bu şekilde gayri ahlaki betimlenmemişti. Yahudi inançlı Judith, halkını kurtarmak için namusunu riske atacak şekilde tasvir edilmemişti. Ahlaki ve dini değerlere uygun olmayan bu resim vatanseverlik duygusuyla da bağdaşmadı” denilerek her ne kadar eleştiri olsa da bugün bu resim gerek üslup

gerekse anlam bakımından yirminci yüzyılda çok fazla dikkat çeken önemli eserlerinden biri olma zelliliğini korumaktadır.

Görsel 4. Gustave Klimt, Judith I, 84x42 cm, 1901

Mitolojik veya İncil konularını alegorik bir anlayışla ele alan Franz von Stuck (1863-1928), “Judith” adlı eserinde (Görsel 5) modernizmin yenilik kaygısıyla oluşturulan biçim bozmalarına değil; daha çok romantizme gönderme yapan “devinim” ve duygusallığına odaklanarak yeni bir Judith değil farklı bir Judith alegorisi yarattı. Bu resimde Stuck, geleneksel Judith betimlemelerinden üslup ve mesaj olarak çok fazla uzaklaşmadı ancak sahnenin ele alınışı oldukça ilginçti. Olay anının öncesini gösteren sahnede ayakta kontrapost duruşuyla iki eliyle büyük bir kılıç tutan ıplak Judith, sırt üstü yatmakta olan Holofernes’e bakmaktadır. Judith, ne kötülüğün üstesinden gelen erdemli bir kadın, ne de kahramandır. Cazibesini kullanarak amacına ulaşan ve hiçbir kural tanımayan Judith, Holofernes’in başını kesmek üzeredir. Kılıç hamlesine hazırlanan Judith, ıplak bir bedenle, ahlaksız baştan çıkarmanın özü haline gelmiştir. Yirminci yüzyılın popüler feminen bakış açısı ile femme fatale yaklaşımı sentezleyen sanatçı her ne olursa olsun, egemen erkek gücüne karşı, kadının zaferini göstermiştir.

Görsel 5. Franz von Stuck, Judith, 47,5x40 cm, 1927

William Russell Flint (1880-1969), 1913 tarihli “Judith” adlı eserinde (Görsel 6), konuyu ele alış biçimi Judith efsanesinin geleneksel anlatımını hatırlatmaktadır. Uzun zamandır tasvirlerde görülmeyen hizmetçi Abra, genç ve güzel olarak kompozisyonda yer almaktadır. Abra, Holofernes’in kesik başını torbaya koymak üzeredir. Judith, ilk kez iki elinde kılıç tutmaktadır. Resmin merkezindeki en önemli figür, Judith alegorisidir: Gösterişli kırmızı elbisesiyle, uzun saçlarıyla, takıları ve duruşundaki zarafeti ile efsanede geçen Judith’i hatırlatmaktadır. İki elinde de kılıç olan Judith, görevini yerine getirmenin gururu içerisinde Holofernes’in görülmeyen cansız bedenine bakmaktadır.

Flint, Judith efsanesine neredeyse “yorumsuz” olarak yaklaşmıştır: Judith’in duruşundaki zerafet, tüm duygu ifadelerini bertaraf etmektedir; kin, nefret, şiddet, ifadelerini barındırmadığı gibi, gerilimi artıracak renk ve devinim de yoktur. Bir kahraman ya da kurtarıcı da değildir: Kısmen feminen bir yaklaşım sezilse de femme fatale hiç değildir. Flint’in, Judith efsanesine yaklaşımının yorumsuzluğu belki de yirminci yüzyılın başlarında Judith alegorisine yüklenen aşırı anlamlara bir tepki olmuştur.

Görsel 6. W. Russel Flint, Judith, illüstrasyon, 1913

Modernizmin getirdiği “özgün” olma düşüncesi, yeni bir estetik sorunu ortaya çıkardı: Modern yapıtta görülen düzensizlik, çirkinlik, anlamsızlık sanki bilinçli bir şekilde tercih edildi ve bu değişim daha verimli bir girişim olarak yansıtıldı. Modernizm, düzenin ve güzelin çekiciliğini kabul etmeyen bir dönem, modern sanatçı ise, sürekli başkaldırıcı bir asi olarak görüldü (Lynton, 2004, s. 40). Gerçekten de modernist sanatçılar gerçeğin imgesini yansıtmadı aksine yeni ve mutlak bir gerçeklik duygusu yaratıldı; tabiat taklit edilmedi, yeni bir tabiat kurgulandı. Böylece sanatçılar, imgeleri, alışkın olmadığımız bir kompozisyon bütünlüğü içinde sunarak, izleyicinin durgun hayal gücünü harekete geçirdiler ve gerçek hayattaki şeylerle olan etkileşimimizde bulduğumuz canlılığı yaşattılar: Aslında onların peşinde oldukları yanılsama (mimesis) değildi; gerçeğin ta kendisiydi (Butler, 2010, s. 30).

André Masson (1896-1987), modern bir üslupla Judith efsanesini yirminci yüzyıla taşıyan önemli sanatçılardan biridir. Hiç kimsenin hayal etmeden yaşayamayacağı önermesini getiren Masson, 'Hayal, en çok paylaşılan şeydir' demektedir. Ona göre hayal dünyası, çoğumuz için günlük iş dünyasından daha önemli ve gerçektir. (Jones, 1946). Masson'un 1975 tarihli “Judith” adlı eserinde tamamen hayal gücüne dayalı, sadece zihinle kavrayabileceğimiz görüntüler vardır (Görsel 7). Figürü çağrıştıran soldaki çizgi ve lekeler hizmetçi Abra olmalı: Mavi lekeli çuvalı açmaya çalışıyor. Sağdaki figürün elinde ise kanlı bir kılıç var: Muhtemelen bu Judith olmalı. Resmin sağ üst köşesinde gösterilen kılıç çok zor fark ediliyor. Holofernes'i ayırt etmek ise oldukça güç. Masson, konuyu çizgi ve

lekelerle anlaşılmaz bir şekilde betimleyerek nesnel bir dünya değil, düşünsel bir evren yaratmıştır. Onun evreninde doğadan daha çok, düşüncenin malı olan birkaç çizgi, renkli leke, doku ve geometrik biçimlerle çocuk elinden çıkmış duygusu vermektedir.

Masson'nun izleyicinin düşüncesine göstermek istediği yeni ve farklı bir estetik haz vardır. Sanatçı, yeni bir yorum getirmemiş yeni bir resim sunmuştur: Benzetme zorunluluğundan kurtularak kendi biçim dünyasının beğenisini ve hayalini daha rahat daha aracısız anlatmıştır.

Görsel 7. Anrea Masson, Judith, kâğıt üzerine renkli litografi, 54x76 cm, 1975

Tina Blondell (1953-), Judith efsanesini günümüze çağdaş bir anlayışla taşıyan sanatçılardan biridir. Blondell'in 1999 tarihli Judith adlı eseri, üslup olarak farklı olmasına rağmen, yaklaşım olarak Barok dönemi portre-Judith'lerini hatırlatır ancak, kılıç görülmez (Görsel 8). Çıplak bedenli Judith alegorisi, Holofernes'in kesik başını tutmakla birlikte resmin sağ alt köşesinde zor fark edilmektedir. Blondell, eski ustalarının yaptığı gibi, güzel Judith ile çirkin Holofernes arasındaki tezatlığı önemsemediği gibi kılıç imgesini de kullanmayarak savaşçı ya da kahraman Judith söyleminden uzaklaşmıştır. Böylece geleneksel Judith anlatımının dışına çıkar: Onun Judith'i, çıplak bedeniyle izleyiciye bakarak tam bir femme fatale duruş sergilemekte; dişil gücün eril güce karşı ne yöntemle olursa olsun zaferine odaklanmaktadır. Blondell'in Judith'i, seküler bir bakış açısıyla erotizm, şiddet, ölüm ve sapkınlık gibi yirminci yüzyıl bilincinin temel yaklaşımalarına gönderme yapmaktadır.

Blondell'in yakın tarihli bu çalışması, kaynağını, yüzyılın popüler düşünce yapısını yansıtan modernizm ve postmodernizmden alıyor. Judith imgelerini

referans olarak kullanan sanatçı, Judith'in bedenini motiflerle örülmüş dokusal bir yapıya dönüştürmüştür. Judith, kurtarıcı ya da kahraman olarak değil, kadınlar ve güç hakkındaki düşüncelerimize meydan okuyan özgürleştirici bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 8. Tina Blondell, Judith, Kâğıt üzerine suluboya, 57x38 cm, 1999

SONUÇ

Judith Kitabı, Hristiyan din adamları tarafından apokrif metin olarak kabul edilmiş olsa da kanonik olduğu görüş çerçevesinde yapılan bazı tasvirlerin de olduğu söylenebilir. Zira, Judith efsanesi gerek dinsel açıdan gerekse seküler bakış açısıyla tarihsel bir olay penceresinden bakılıp zengin anlatımlara dönüştürülmüştür. Judith Kitabı'nın ilk tanınabilir betimlemelerinin görüldüğü beşinci yüzyıl fresklerinden bu yana, çok sayıda resim, heykel, müzik, edebiyat ve tiyatro eserlerine ilham kaynağı olmasının nedeni, efsanenin çok zengin anlatımlara zemin oluşturmasıdır. Judith Kitabı'nın Kanonik olduğu görüşünü savunanlar için Judith, kurtarıcı, güzel ahlak ve iffet timsali olarak görülmüş; aksine apokrif olarak görenler ise, konuyu tarihsel bir olay gibi görmüşler ve Judith efsanesini fantastik öykülere dönüştürmüşlerdir. Bu fantastik öykülerde Judith, cinsel bir kimliğe bürünerek, ayartıcı, baştan çıkarıcı bir kadın tasvirine dönüşmüştür. On dokuzuncu yüzyıldan itibaren ise Judith tasvirlerinde tüm bu karakterlerle birlikte “femme fatale” karakterlerine dönüşmüş Judith tasvirlerine de rastlanmaktadır. Ayrıca feminen bakış açısıyla da tasvir edilen Judith, büyük bir kılıç ile bütünleştirilerek kahramanlığın, erdemliğin ve cesaretin alegorik bir

anlatımı olarak erkek egemenliğinin karşısına konmuş güçlü dişil bir kahraman olarak gösterilmiştir.

Judith efsanesinin çok farklı görüş açısıyla tasvir edilmesi, konuyu çok zengin anlatımlara götürmüştür. Konunun düşsel fantezilerin biçim bulduğu ilginç bir olay olarak kanlı cinayetden erotizme kadar pek çok sahneyi barındırmış; tarihsel bir yanı olması nedeniyle de alegorik bir anlatıma dönüşmüştür. Tamamen sanatçının üstün hayal gücü ile gerçeklik kazanan bu sahneler, konunun doğruluğundan daha çok heyecan, coşku ve merak uyandıran sahneler olarak ilgi çekmiştir.

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren modernizmle birlikte, betimleme doğruluğuna dayanan geleneksel anlatım biçimlerinden uzaklaşan sanatçılar, Judith efsanesini görmek istedikleri bakış açısından özgürce ele almışlardır. Bu özgür bakış açısı, modernizmin “yeni”, “farklı” ve “özgün” anlatım biçimleriyle de desteklenmiş, böylece değişen sadece sahneler değil, biçimler de değişmiştir. Ayrıca bu yüzyılın Judith imgeleri, erotizm, ölüm, şiddet, politika, inanç, kimlik, psikoloji ve sapkınlık gibi batı bilincinin temel meselelerine de gönderme yapmaktadır. Sonuçta Judith, katil ya da kahraman olarak değil, kadınlar ve güç hakkındaki düşüncelerimize meydan okuyan ve bizi hapseden bilinçsiz tutumlardan kurtulmanın yollarını gösteren özgürleştirici bir figür olarak karşımıza çıkıyor. Anlatım dili ne olursa olsun, hangi mesajı verirse versin Judith, alegorik olarak, daha uzun bir süre sanatın konusu olmaya devam edecek gibi görünmektedir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Brine, K. (2010). The Judith Project. K., Ciletti E., & Lähnemann H. (Eds.), *The Sword of Judith: Judith Studies Across the Disciplines* (s. 3-22). Open Book. <https://doi.org/10.2307/j.ctt5vjt5x.3>
- Ciletti, E., & Lähnemann, H. (2010). Judith in the Christian Tradition. In Ciletti E., Lähnemann H., & Brine K. (Eds.), *The Sword of Judith: Judith Studies Across the Disciplines* (s. 41-66). Open Book. <https://doi.org/10.2307/j.ctt5vjt5x.5>
- Jackson, S. E. (2015). Embodied femmes fatales: Performing Judith and Salomé on the modernist german stage. *Women in german yearbook. Feminist Studies in German Literature and Culture*, 31, s. 48-72.
- Jones, T. (1946). André Masson: A comment. *The Kenyon Review*, 8(2), s. 224-237.

- Llewellyn, K. (2010). The Example of Judith in Early Modern French Literature. In Brine K., Ciletti E., & Lähnemann H. (Eds.), *The Sword of Judith: Judith Studies Across the Disciplines* (s. 213-226). Open Book. <https://doi.org/10.2307/j.ctt5vj5x.13>
- Schmitz, B. (2015). Judith and Holofernes: An Analysis of the Emotions in the Killing Scene (Jdt 12:10–13:9). In Reif S. & Egger-Wenzel R. (Eds.), *Ancient Jewish Prayers and Emotions: Emotions associated with Jewish prayer in and around the Second Temple period* (s. 177-192). De Gruyter.
- Stocker, M. (1998). *Judith: Sexual Warrior; Women and Power in Western culture*. Yale Univ. Press.
- Werner, A. (1964). Two Austrian expressionists. *The Kenyon Review*, 26(4), 599-616.
- Ziolkowski, T. (2009). Re-visions, fictionalizations, and post figurations: The myth of Judith in the twentieth century. *The Modern Language Review*, 104(2), 311-332.

GÖRSEL KAYNAKLAR

1. Görsel

https://www.kb.nl/sites/default/files/resolve_urn_BYVANCKB_mimi_78d38_d12_008r_min_0.jpg (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

2. Görsel https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pedro_Am%C3%A9rico_-_Judith_rende_gra%C3%A7as_a_Jeov%C3%A1_2.JPG (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

3. Görsel https://www.moma.org/s/ge/collection_ge/object/object_objid-23544.html (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

4. Görsel https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gustav_Klimt_039.jpg (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

5. Görsel <https://arthistoryproject.com/artists/franz-stuck/judith-and-holofernes/> (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

6. Görsel <https://d.lib.rochester.edu/camelot/image/flint-judith-by-hir-good> (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

7. Görsel <https://www.worthpoint.com/worthopedia/andre-masson-n-lithograph-judith-964801746> (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

8. Görsel <https://www.artabus.com/tinablondell/makeyoushorter> (Erişim Tarihi:09.05.2021)

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: The legend of Judith is mentioned in "The Book of Judith", one of the 14 books written between the Old Testament and the New Testament. The first recognizable depictions of Judith in painting were found on fifth-century frescoes in Naples and have since been transformed into very rich narratives. For those who hold the view that the Book of Judith is Canonical, Judith was seen as the savior, the epitome of morality and chastity; On the contrary, those who saw it as apocryphal saw the subject as a historical event and turned the legend of Judith into fantastic stories. In these fantastic stories, Judith takes on a sexual identity and transforms into a seductive woman. From the nineteenth century onwards, Judith depictions that have turned into "femme fatale" characters are encountered along with all these characters. Judith, who is also depicted from a feminine point of view, is shown as a strong feminine heroine who is combined with a great sword and opposes male domination as an allegorical expression of heroism, virtue and courage. The depiction of the legend of Judith from many different points of view has led to very rich narratives. As an interesting event in which imaginary fantasies take shape, it contained many scenes from bloody murder to eroticism; Due to its historical aspect, it has turned into an allegorical narrative. These scenes, which became reality with the artist's superior imagination, attracted more attention as scenes that arouse excitement, enthusiasm, and curiosity than the accuracy of the subject. The handling of the legend of Judith from the fifth century to the present is that it contains scenes that arouse curiosity such as excitement, enthusiasm, violence, murder, heroism rather than visualization of the subject. The legend of Judith, which has been depicted intensely especially since the Renaissance, has kept its currency until today. The change in the forms of expression with modernism has also changed the way the legend is handled. In this study, the aim of the research is how these changing expression forms are realized.

Method: In this study, how the legend of Judith moved away from traditional expression forms and messages and changed through the works of 7 artists in modern art, and analysis and interpretation were made with examples from the works of artists.

Results: Pedro Americo, one of the artists involved in the research, described the depiction of Judith with a neoclassical-romantic mixed understanding. In fact, Pedro has updated the depiction of Judith from the point of view of the medieval tradition, from the point of view of the nineteenth century. Lovis Corinth visualized the legend of Judith as a 22-colour lithographic print. This approach of Corinth is not only far from the traditional understanding of description, but also different in that it deals with a rare scene. Gustav Klimt, on the other hand, has completely moved away from the "narrative" or "documentary" side of the legend of Judith since the Middle Ages, using Judith as a "reference" and revealed an imaginary allegory of Judith. Franz von Stuck, on the other hand, is not about the distortions of modernism created by the concern for innovation; he created a different allegory of Judith, focusing more on "movement" and sensuality, which refers to romance. Flint, on the other hand, has approached the Judith legend almost without comment. Flint's approach was perhaps a reaction to the excessive meanings ascribed to the allegory of Judith in the early twentieth century. Masson, on the other hand, depicted the legend of Judith entirely based on imagination, with images that we can only grasp with the mind. The artist presented a new painting without a new interpretation. Tina Blondell, on the other hand, described the legend of Judith with a contemporary understanding. Blondell, as her old masters did, did not care about the contrast between the beautiful Judith and the ugly Holofernes, and avoided the warrior or heroic Judith discourse by not using the sword image. Her Judith poses as a femme fatale, staring at the viewer with her naked body. Blondell referred to the basic approaches of twentieth century consciousness such as eroticism, violence, death, and perversion from a secular point of view.

The legend of Judith is depicted with the "authentic" forms of expression of modernism, and even continues in contemporary art after modernism; it is handled with different meanings and new approaches to the female body, it contains many scenes from bloody murder to eroticism; It was seen that the subject turned into scenes that arouse excitement, enthusiasm, and curiosity rather than the accuracy of the subject.

Conclusion and Discussion: Starting from the second half of the nineteenth century, with modernism, artists, who moved away from traditional forms of expression based on descriptive accuracy, freely handled the Judith legend from the point of view they wanted to see. This free perspective was also supported by the "new", "different" and "original" expressions of modernism, so that not only the scenes but also the forms have changed. In addition, this century's images of Judith refer to fundamental issues of western consciousness such as eroticism, death, violence, politics, belief, identity, psychology, and perversion. In the end,

Judith comes across not as a murderer or a hero, but as an emancipatory figure who challenges our ideas about women and power and shows us ways to break free from unconscious attitudes that imprison us. Whatever the language of expression, whatever message she gives, Judith seems to remain the subject of art for a long time, allegorically.